

Abstrakt

Východiska: Porozumění vzorcům užívání a potřebám mladých dospělých uživatelů nelegálních návykových látek (NL) představuje výzvu především z důvodu skryté povahy tohoto problému. Lidé užívající drogy rizikově (LDR) mohou čelit vážným zdravotním a sociálním problémům. Praha patří mezi oblast s největším počtem LDR, nízkoprahové adiktologické služby však zaznamenávají trend stárnutí populace klientů. Navázání kontaktu s touto skupinou má potenciál snižovat důsledky a podporovat méně rizikové formy užívání, stejně tak usnadnit vstup do dalších služeb adiktologické péče.

Cíle: Cílem výzkumu byla analýza potřeb populace mladých dospělých uživatelů NL v Praze, kteří odpovídali definici rizikového užívání EMCDDA, se zaměřením na identifikaci vzorců užívání a potřeb ve vztahu k nízkoprahovým adiktologickým službám. Výsledky výzkumu měly být podnětem pro zlepšení poskytovaných služeb.

Metody: Byla provedena studie metodou rychlého posuzování (Rapid Assessment and Response). Výzkumný soubor byl získán metodou záměrného výběru a tvořen 6 mladými dospělými LDR v Praze (3 v kontaktu se službami, 3 ze skryté populace) a 18 klíčovými informanty (peer pracovníky, odborníky nízkoprahových a dalších sociálních služeb a zástupců institucí). Data byla získána prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů a zúčastněným pozorováním. Analýza dat zahrnovala sekundární analýzu dat z existujících zdrojů a sebraná kvalitativní data byla analyzována metodou prostého výčtu, vytváření trsů a zachycení vzorců.

Výsledky: Zkušenosti mLDR s NL byly rozmanité, nejčastěji užívané jsou konopné látky a metamfetamin, první zkušenost s nelegální drogou se objevovala do 16 let věku, opakované injekční užívání bylo zachyceno u 4 respondentů. Každý pocíťoval některé z bio–psycho–sociálních dopadů, v kontrole užívání se objevuje ambivalence. Povědomí o nízkoprahových službách je mezi mladými LDR rozšířené, ze vzorku skryté populace by jich nikdo nevyužil, a to především z toho důvodu, že nemají zdravotní a sociální problémy vyžadující intervence. Přítomnost těchto problémů naopak vedla k prvnímu využití služeb u klientů v kontaktu se službami. 17 z 18 klíčových informantů potvrdilo skrytou povahu problémového užívání mezi mladistvými, do kontaktu se službami většinou nepřicházejí.

Závěr: Problematika rizikového užívání NL mezi mladými dospělými v Praze je nedostatečně prozkoumána, skrytá povaha a obtíže s identifikací cílové skupiny komplikují efektivní intervence. Nízkoprahové adiktologické služby jsou mezi mladými dospělými LDR málo využívané. Existuje potřeba rozšíření a specializace služeb nejen pro mladé dospělé LDR, systémových změn v oblasti psychiatrické péče a spolupráce mezi službami a institucemi. Tato studie podněcuje k diskusi o komplexním přístupu k této problematice, další výzkum této uživatelské skupiny je však nezbytný.

Klíčová slova: mladí dospělí, lidé užívající drogy, problémové užívání drog, skrytá populace, analýza potřeb